

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 15 • Maribor, torek, dne 6. februarja 1940 • Leto XV

Socialni napredek najboljša pridobitev miru

S. Leon Jouhaux je govoril po angleškem radiu.

Generalni tajnik francoskih svobodnih strokovnih organizacij, s. Leon Jouhaux, je imel ob priliki sestanka med francoskimi in angleškimi strokovnimi organizacijami v Londonu po angleškem radiu govor, v katerem je med drugim dejal: »Že na prvem sestanku med francoskimi in angleškimi strokovnimi organizacijami v Parizu smo očrtali skupne smernice za reševanje delavskih problemov v vojnem času. Ko se zdaj družimo sestajamo v Londonu vemo, da je povezanost delavskih interesov v obeh deželah ena izmed glavnih osnov angleško-francoskega sodelovanja. Vemo, da je delavski razred s svojimi pridobitvami, težnjami in svoboščinami ogrožen s totalitarizma. Ne moremo in ne smemo dovoliti, da bi zavladala sila in krivica. Ne bomo dovolili, da bodo naše organizacije uničene, kot so bile nemške. — Nočemo usode, ki je doletela Češko-slovaško in Poljsko. Nismo hoteli vojne, dokler nam ni bila usiljena.

Tradicije francoskega in angleškega delavskega gibanja so tradicije miru. Te tradicije nam pa ne dovoljujejo, da bi odpustili tistim, ki so pripravljali in hoteli vojno. Da, mi želimo resničen mir, mir, ki dovoljuje delavcem delati, ne da bi ga bilo vsak trenutek strah, da ga bo mobilizacija odtrgala od rodbine in dela, mir, ki daje svetu tiste svobodne pravice, katerih se delavstvo strastno oklepa.

Angleški in francoski delavci vemo, da je socialni napredek osnovni temelj resnične demokracije. Zato hočemo izboljšati, kolikor je to v današnjih razmerah možno, pogoje za življenje delavskega razreda. Resničen mir se ne more doseči brez velikih naporov in trdnje volje. In vendar je naš končni cilj socialni napredek, ki mora biti najlepša pridobitev miru.

Fuzija radikalov in JRZ

Volitve v skupščino.

Dve važni stvari sta sedaj v ospredju. — JRZ želi spojitve s staro radikalno stranko. Glavni odbor starih radikalov pa pravi, da naj se njegova stranka obnovi, člani JRZ in drugi pa naj pristopijo pri krajevnih organizacijah v radikalno stranko. Stališče radikalov je sicer razumljivo, otežkoča pa proces konsolidacije. Srbska radikalna stranka ne mara v svoji sredi posebnih skupin, kakor je to JRZ.

Enotnosti tudi še ni, kdaj naj se izvrše volitve v narodno skupščino. Dr. Maček in radikalni so za takojšnjo izvedbo volitev, dočim sta JRZ in z njim slovenski del za odgoditev volitev, ki se naj vrše šele potem, ko bo urejeno banovinsko vprašanje za Srbijo in Slovenijo. — V Zagrebu so prepričani, da zmaga mnenje, da je treba izvesti najprej volitve in potem nadaljevati s preureditvijo samoupravnih edinic. Po svobodnih volitvah bo šele jasno pravo razporeditev naroda.

Seja mednarodnega urada dela

Dne 3. februarja se je pričela v Ženevi seja mednarodnega urada dela pod predsedstvom (predstavnik Zedinjenih držav) Cartera Goodricha. Upravni odbor bo na tej seji reševal tekoče posle.

Balkanska zveza za nevtralnost in mir

Pogodba je podaljšana za sedem let

Po dvodnevni posvetovanjih zunanjih ministrov držav Balkanske zveze je bilo dne 3. februarja objavljeno uradno poročilo o konferenci, ki pove, da je konferenca sklenila podaljšati veljavnost pakta držav Balkanske zveze za nadaljnjih sedem let, t. j. do 1. 1948.

Zunanji minister Cincar-Marković je v svojem govoru naglasil, da bo Balkanska zveza služila miru in miroljubnemu sodelovanju na Balkanu. Države Bal-

kanske zveze imajo dolžnost, da z močrostjo in opreznostjo zagotovijo mir na Balkanu. One hočejo ostati nevtralne in upajo, da bo ta njih nevtralnost spoštovana od vseh držav, ki so zapletene v vojno. Posebej je še naglasil, da je zadržanje obeh nečlanic Balkanske zveze: Madžarske in Bolgarije v skladu z miroljubno politiko držav članic Balkanskega sporazuma.

V poročilih o poteku konference se

tudi omenja, da se bodo najbrž že prihodnje tedne pričeli razgovori držav Balkanske zveze z onimi velesilami, ki si prizadevajo, da bi ostal podunavsko-balkanski prostor izven sedanjega spopada. V tej zvezi se omenja Italija. Nemčija pa je baje v toliko pomirjena, ker ni prišlo do razširitve Balkanske zveze in vključitve Bolgarije v ta blok, katerega bi bila Nemčija sicer smatrala, da je naperjen proti njej.

Prepir za romunski petrolej

Koliko bi ga morala Nemčija dobiti in koliko ga dobi.

Londonski »Times« poroča, da predvideva nemško-romunski dogovor izvoz 114.000 ton petroleja mesečno. Razen tega bi morala Romunija dobaviti Nemčiji 260.000 ton petroleja na račun zastanka in 250.000 ton za dobavljeno orožje iz Škodovih tovarn. Na ta način bi Romunija od svoje celokupne letne proizvodnje petroleja v višini 4.500.000 ton morala odstopiti Nemčiji okrog 2 milijona ton. V decembru 1939 pa je Romunija izvozila v Nemčijo samo 60 tisoč ton petroleja in v januarju komaj 20.000 ton, ker je Donava zamrznila, železnice v Galiciji pa so poškodovane. Toda tudi, če se razmere glede prevoznih sredstev izboljšajo, je še vedno veliko vprašanje, ako bo Romunija v stanju dobaviti Nemčiji dogovorjeno količino petroleja. Kajti niti Italija, niti Anglija in Francija nočejo znižati kvote naročil, do katere imajo po dogovoru z romunskimi petrolejskimi družbami pravico. Italija zahteva celo zvišanje svoje

kvote od 650.000 ton v l. 1939 na 1 milijon ton v l. 1940.

Zastoj ruskih dobav Nemčiji

»Times« poročajo, da Rusija radi finskih ruske vojne ne more uvažati v Nemčijo večjo količino različnega blaga, katerega kupčija je bila prej sklenjena. Tako je Nemčija mislila, da bo dobila 800 tisoč ton fosfata z ruskega polotoka Kola, dokler pa traja finsko-ruska vojna, ta fosfat ne bo prispel v Nemčijo, ker ga Rusija lahko prevaža le po murmanskem železnici, katere pa je zasedena z vojaškimi transporti. — Ruska armada porabi zdaj tudi mnogo petroleja, kovin in tekstilnih produktov, ki bi bili drugače namenjeni Nemčiji. Tudi ruski pomorski promet, po katerem je prišla v Nemčijo večina poljedelskih produktov, je zdaj radi vojne in zime otežkočen, ali pa služi več ali manj le vojnim svrham.

All je mir mogoč?

Attleejev govor v Cardiffu.

Te dni je imel vodja angleške delavske stranke, s. Attlee, v Cardiffu govor, v katerem je med drugim dejal, da če Hitler želi mir, ga more doseči. — Če Hitler stremi po miru, ne sme tega kazati samo v besedah, kot doslej, ampak z dejanji. Da bo mir mogoč, mora Nemčija popraviti napadenim narodom storjene krivice in spremeniti dosednjo politiko sile. Kaj pravijo o moči in obdavčitvi kapitala pridobitni

Japonsko-ruski spor se zaostrojuje

V Harbinu so se vodila pogajanja med japonsko-mandžursko in rusko sovjetsko delegacijo glede določitve meje med državo Mandžukuo in ruskim protektoratom Zunanje Mongolije. Ta pogajanja so imela za cilj likvidacijo spornih obmejnih vprašanj, ki so lansko leto dovedla do oboroženih spopadov med Rusi in Japonci. Pogajanja so se zaključila brez uspeha in spor lahko vsak čas prične znova.

Tudi banovinski proračun bo višji

za okroglo 2.8 milijonov dinarjev.

Po predlogu banske uprave bo znašal proračun dravske banovine za leto 1940/41 din 139,831.200.

Proračunski predlog je za okroglo din 2,800.000 višji od proračuna za 1939/40.

Davčni predpis za banovinske doklade se sicer ne zviša, vendar pričakujejo zaradi zadnje davčne reforme, da se bo dohodek zvišal od 68.3 na 69.7 milijonov dinarjev. Izdatki banovinskih podjetij znašajo din 72,272.020.

Nemški letalski podvigi nad Anglijo

Tri nemška letala sestreljena.

Nemško letalsko zapovedništvo pošilja neprestano nova letala v napad na angleško obalo in na ladje v angleških pristaniščih. Ob priliki takih napadov je bilo dne 2. februarja sestreljenih trije nemški bombniki. Eno letalo je padlo na zemljo in sta dva lažje ranjena letalca bila vjeta, dva pa sta umrla, ostali dve letali sta padli v morje.

Nemško poročilo pravi, da so nemška letala potopila 1 iskalca min, 4 stražne ladje in 9 trgovskih ladij. Trije nemški bombniki se niso vrnili.

Na zapadni fronti ni bojev.

Kdaj imajo letalski napadi največ izgleda na uspeh?

V zadnjih mesecih smo ponovno čuli o tem, da pripravlja Nemčija velik na-

pad z letali in vojnimi ladjami na Anglijo spomladi leta 1940. Splošno se je smatralo, da je lepo vreme predpogoj za take letalske podvige. — Sedanje skušnje pa uče nasprotno. Nemška letala so bila baš v zimi najbolj aktivna. Izbrala so oblačno vreme, da so se lahko skrila nad oblaki oz. v oblakih. Na ta način so se mogla skoro neopaženo približati cilju, cilj napasti in potem izginiti v oblakih. To akcijo je podpomagala tudi megla, ki je onemogočila angleškemu protiletalskemu topništvu, da bi bilo moglo obstreljevati letala, ki so bila z zemlje mnogokrat nevidna. Čim se bo vreme spremenilo, bodo pogoji za letalske napade slabši. Angleži imajo zgrajene okrog vseh važnejših centrov takozvane balonske zapore in postav-

Nove bojne metode ruske armade na finskih bojiščih

Zelo hudi boji na Karelijski ožini.

Karelijska ožina, koder je do nedavno vladalo prilično zatišje, je sedaj postala zopet zelo važno bojišče. Rusko armadno poveljstvo je ukazalo novo ofenzivo proti Mannerheimovi liniji, pri kateri se ruske čete poslužujejo novih tehničnih pripomočkov in tudi nove taktike.

V boj pošiljajo Rusi takozvane oklopne sani, na katerih so skriti sovjetski vojaki s strojnimi. Za temi sanmi vozijo tanki, čijih naloga pa je, da s spuščanjem dim razvijajočih plinov zameglijo prodirajoče oklopne sani. Na ta način onemogočajo Fincem razgled in jim zakrijejo tudi cilje, proti katerim bi Finci lahko naperili protitankovske topove. Takim jeklenim sanem se posreči priti v neposredno bližino utrjenih finskih postojank. Šele tu potem ruski vojaki poskačejo s sani in se razvijejo s strojnimi v bojno črto. Obramba Fincev je s tem otežkočena, vendar pa zatrjuje poročila, da se Rusom doslej ni posrečilo na nobenem mestu prodreti v finski obrambni sistem. Istočasno napadajo Fince tudi številna letala — do 200 bombnikov — v zaledju fronte. Ta letala so oborožena s topovi in več strojnimi, ter nosijo mnogo več bomb, kot letala, ki bombardirajo finska mesta.

Finci poročajo, da so sovjetski vojaki, preoblečeni v finske uniforme, spustili

Kakšen je finančni položaj Nemčije

Nemško gospodarsko stanje.

»Jugosl. Lloyd« objavlja po ruskem listu »Segodnja« informativen članek o nemškem narodnem dohodku in finančnem stanju.

Cesarska Nemčija je imela ob začetku svetovne vojne fond 3 milijonov zlatih mark. Vojna se je pričela brez gospodarskega in finančnega načrta za daljšo vojno.

Današnja Nemčija je stopila v vojno z rezervo 60 milijonov zlatih mark, toda s precizno izdelanim načrtom vojnega gospodarstva.

Šele sedaj je nemška statistika objavila definitivne podatke o narodnem dohodku 1938, na podlagi katerih je osnovana z nekaterimi spremembami davčna odmera za 1940. Po podatkih je znašal 1938 narodni dohodek, vstevši Avstrijo in Sudete, 88 milijard mark. Po teh dohodkih so določili davčni dohodek za 1940 s 24 milijardami (lani 18 milijard in pred 7 leti, 1932-33 7 milijard). Od 88 milijard narodnega dohodka vzame država okoli 30 odst. v obliki davka. V letu 1914. je znašal ta dohodek 9 odst. Napačno pa bi bilo misliti, da z ostalimi 70 odstotki vsak sam razpolaga kakor hoče. Kakor druge države v vojni, se tudi Nemčija poslužuje drugih sredstev, tako predvsem z najemanjem posojil. Po švicarskih podatkih znašajo dolgovi Nemčije, brez davkov, 70 milijard mark. V svetovni vojni so vsi evropski vojni dolgovi z Zedinjenimi državami znašali le 40 milijard mark.

Velik del svobodnega kapitala hranilnic, zavarovalnih družb in deloma tudi privatnih bank je spremenjen v obveznice državnih posojil. Nadaljnja posojila so odvisna od novih hranilnih vlog v vse denarne zavode. Zato pozivi k štednji.

V tem letu utegnejo v Nemčiji realizirati takih posojil za 10 milijard mark. Tako bo državni proračun dobil iz narodnega dohodka v znesku 88 milijard 24 milijard v obliki davkov in 10 milijard v obliki dolgoročnih posojil, to je skupaj 34 milijard mark ali 38 odst. narodnega dohodka. Tu niso vpošeta posojila z naprej plačanimi davki, socialni in komunalni davki. Zaraditega trdi ameriški strokovnjak, da omenjeni odstotek znaša vsaj 46 odstotkov dajatev.

Z ozirom na dovršenost gospodarstva in racionalno potrošnjo Nemčija še ni izčrpana.

Obtok bankovcev je velik in je narasel, ni pa še znakov inflacije.

Drugačna je stvar s financiranjem zunanje trgovine, ki je odvisna od drugih faktorjev. Nemčija je 1938 imela v izvozu 5 milijard mark prebitka pri blagu, ki se v svetu nujno potrebuje. Današnje težave ne obstojajo v pomanjkanju zlata ali dolarjev, kakor v zaporih morskimi poti. »Deutscher Volkswirt« odmerja izgubo, ki je nastala nemški trgovini zaradi tega pri uvozu na 56 odstotkov in pri izvozu na 45 odstotkov.

Zopet sprememba v vladi protektorata češke

Dva ministra odstopila. Prvič plemič minister.

Svojim položajem sta se odrekla ministra poljedelstva, trgovine in industrije. Protektor v Neurath je odobril, da imenuje prezident dr. Hacha kot nova ministra J. Kratochvila za trgovino in industrijo ter plemiča grofa iz Bubenca za poljedelstvo ministrstvo. Na ta način je postal po 1. 1918 prvič češki plemič minister v češki vladi. V »Narodni Zajednici« pa že zavzema odlično mesto voditelja mladine princ Schwarzenberg. Zakaj sta odstopila ministra resignirala na svoje položaje, poročilo ne pove.

Ustreljena Čeh in Žid v Brnu

Obtožena sabotaže in zbiranja streliva.

Vsi nedeljski češki in nemški listi v Pragi so prinesli na prvi strani sledečo debelo tiskano vest: Žid Bauer in pripadnik Protektorata (torej Čeh - op. ur.) Kulka sta zagrešila sabotažno dejanja in pripravljala veleizdajalska dejanja s tem, da sta osnovala tajno skladišče streliva. Oba sta bila pred vojnim sodiščem obsojena na smrt, 2 druga obtožena pa v zaporne kazni. Prošnja za pomilostitev je bila zavrnjena in obsojenca 31. januarja ustreljena.

Obtok bankovcev v Nemčiji. Obtok bankovcev s koncem decembra 1939 je znašal 12,8 milijard mark, t. j. za 3,5 milijard mark več kot pa ob istem času 1. 1938.

Doma in po svetu

Kaj hočejo tisti, ki so za odlaganje volitev do popolne preureditve države? Na to opozarja »Nova riječ«, ki pravi, da je JRZ na pobudo slovenskega dela te stranke sprejela sklep, da se do končne preureditve države ne smejo vršiti nobene volitve. List opozarja na to, da bi na tak način volitve lahko odložili v nedogled. Kajti banovina Hrvatska se organizira sedaj že pet mesecev, pa še vedno ni organizirana.

JRZ in politične stranke. »Jutarnji list« z dne 1. februarja pravi, da se JRZ ni obnesla. Na vsak način je hotela postati politični predstavnik srbskega naroda, toda ni uspela, marveč je imela svojo zaslombo le v SLS (Slovenski ljudski stranki) in IMO (muslimanih). Ko so se pričele bližati volitve, je JRZ opazila, da so se pričele vloge menjati. JRZ ni mogla več govoriti v imenu srbskega naroda in je zato začela iskati novo politično kombinacijo.

29 poslancev v narodno skupščino bo volila Slovenija po novem volilnem zakonu za narodno skupščino.

Nekdaj je Delavska zbornica volitve delavskih zaupnikov vedno pravočasno razpisala in na nje opozorila delavstvo. Lansko leto pa, kolikor se spominjamo, delavska zbornica ni dala nobenega tozadevnega proglasa, pač pa je sedaj naknadno s 1. februarjem (ko je rok že potekel) obvestila delavstvo, da bo banska uprava oz. inšpekcija dela potrdila vse volitve zaupnikov, kjer so se vršile.

Kako glasujejo rudarji? V Varešu v Bosni so se vršile volitve delavskih zaupnikov. Skupno je glasovalo 1322 delavcev. Od teh jih je glasovalo za listo »Zveze rudarjev Jugoslavije« 745, ki je dobila 9 mandatov, za listo HRS 481, ki je dobila 6 mandatov in za listo Jugoslova 98, na katero je odpadel 1 mandat. Tudi pri teh volitvah je zmagal URSSJ z veliko večino.

Daladier proti Nemčiji. Francoski predsednik vlade Daladier je govoril in obsojal postopanje Nemčije, ki je v Evropi razvijala vojno. Apeliral je na vojake, češ, da se bo kmalu pričela totalna vojna. Opominjal je, naj nihče ne podcenjuje materialno silo Nemčije.

Novo bolgarsko sobranje se sestane dne 24. februarja 1940. Kiosevanova vlada ima veliko večino (140 proti 20).

Trgovska in obrtna zbornica in obrtna združenja. TOI namerava razpustiti poklicne zadruge, ki jih je v Sloveniji 152. V bodoče naj bi bilo samo okoli 50 takih združenj. Na vsi banovini bi se raztezalo 14 zadrug, 4 bi bila strokovna združenja (krojaško in čevljarstvo v Mariboru in Ljubljani) ter 32 skupnih združenj. Ta združenja ne bi imela svojih običnih zborov, ampak TOI bi sklicala ustanovne občne zbornice novih združenj, ki bi v prvi vrsti postavljale strokovne tajnike. TOI hoče s to modulteto odpraviti borbo obrtnikov za samostojno zbornico. Način organizacije obrtnikov po novih načelih pomeni, da se potiska v ozadje vpliv posameznih obrti in sili v osrednje splošno vraščanje.

Načelnik Ivan Deržić, ki je železničarjem dobro znan iz Trsta in Ljubljane, je na predlog prometnega ministra vpokojen. Deržić je bil sedaj načelnik prometno-komercialnega oddelka železniške direkcije v Sarajevu. Premišljen je bil iz Ljubljane v Sarajevo po službeni potrebi. Železničarjem bo ostala v spominu Deržićeva doba na ljubljanski direkciji.

50 dinarski kovanci so veljavni še do 16. februarja, 20 dinarski, 2 dinarski in 50 parski kovanci pa do 26. avgusta.

Hrvatska banovina snuje tekstilno šolo v Karlovcu. V državi imamo dve tekstilni šoli, in sicer v Leskovcu in Kranju. Hrvatska banovina namerava ustanoviti tekstilno šolo v Karlovcu. Banovinska šola bo sprejemala 100 učencev z malo maturo. Pouk bo trajal štiri leta. Dijaki bodo stipendisti hrvaške banovine.

Francoski minister za oboroževanje o vojnem gospodarstvu. Francoski minister za oboroževanje, Dautry, je imel v Parizu govor, v katerem je naglašal velik napredek francoskega vojnega gospodarstva. Neka tovarna za smodnik, ki je imela pred vojno 200 delavcev, jih ima zdaj 16 tisoč, neka tovarna za orožje zaposluje danes 40 tisoč delavcev, med tem ko je prej v njej delalo le 16 tisoč ljudi. Med 1 milijonom tritistisoč ljudi, ki delajo v francoski vojni industriji, je skoro tritistisoč žensk. »Produkcija gotovih predmetov«, je zaključil svoj govor, »se je danes povečala za desetkrat in to je šele začetek.«

Ključ vojni in silnemu razmahu vojne industrije še vedno nezaposleni. V Angliji je bilo ob koncu l. 1939 še vedno 1.300.000 nezaposlenih, v Zedinjenih državah Severne Amerike pa 9.379.000, t. j. 1.357.000 manj kot eno leto prej.

Pomanjkanje premoga v Nemčiji. Amsterdamski »Handelsblaad« poroča o velikem pomanjkanju premoga v Nemčiji. Na tisoče družin stanuje v nezakurjenih sobah. Preskrba s premogom je otežkočena radi nepriključnosti v železniškem in rečnem prometu.

Koliko sme pojesti nemški državljani čokolade? Čokolada je v Nemčiji tudi redka prikazen, na mesec se dobi na nakaznico po 125 g čokolade ali 125 g sladkorčkov.

Židi v Berlinu za kidanje snega. DNB, poroča, da je tudi v Berlinu mnogo snega in je moral vsled tega mestni gospodarski urad najeti 3000 mož za kidanje snega. K temu pa je pridružil mestni svetnik Engell, kot je povedal v razgovoru z novinarji, tudi 1500 židov, ki so baje morali biti poklicani k temu delu, ker se pozivajo za prostovoljno kidanje snega niso odzvali.

Ostro postopanje z duhovščino na Poljskem. »Havas« poroča, da so začele nemške oblasti v zasedenem poljskem ozemlju ostro postopati napram katoliški duhovščini. Merodajni krogi v Berlinu povdarjajo, da je takšno postopanje popolnoma pravilno, ker se duhovščina peča s poljsko politično propagando in poljskim šovinizmom. To pa zahteva nemške protikupe.

Jezuitom so vrnil vso posest v Španiji. Španska republikanska vlada je 23. februarja 1932 zaplenila, oziroma odkupila imetje jezuitskega reda v Španiji. Te dni je izšla naredba, po kateri se posest vrača jezuitskemu redu.

Mednarodni zimsko-sportni tečen v Garmisch-Partenkirchen je po udeležbi izgledal takole: Nemčija, češko-moravski protektorat, Jugoslavija, Slovaška in Bolgarija.

Nevarni plinovodi. V Eupenu v Belgiji so vsled mraza popokali plinovodi v hišah. Ena družina se je zastrupila, ker je vdihavala plin.

Zopet petorčki. Žena nekega pekoveškega mojstra v Kairu je rodila petorčke, ki so vsi živi in zdravi. Pred leti rojeni kanadski petorčki pa so si nabrali že tako lepo premoženje, da so darovali 5000 dolarjev za finski »Rdeči križ«.

Zadnje vesti

Kmečki dolgovi ne bodo odpisani. opozarja Hipotekarna banka kmete, ki zelo malomarno plačujejo svoje obroke. Doslej je banka bila obzirna do zamudnikov, odslej pa bo pričela z brezobzirnim izterjevanjem.

58 delniških družb s 155 milijoni kapitala je bilo ustanovljenih l. 1939 v naši državi, od teh se jih je 95 odstotkov naselilo na področju Beograda.

Jugoslovanski nemški gospodarski odbor se bo na željo Nemčije sestal v Berlinu, namesto v Beogradu.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Taka je narava.

»Tega panterja moramo dobiti«, je dodala Bo.

Namesto odgovora je Dale z naglim prijemom popravil podpas na sedlu, se vzpel na konja in poklical psa.

»Išči ga, Pedro.«

Kot krogla je šinil pes naprej.

»Sledita mi in bodita tik za menoj.«

»Sedaj se začneta!«, je kričala Bo vsa divja od veselja in vzpodbodla konja, da je napravil ogromen skok.

Helen je poglala konja za njima in v divjem diru je šlo preko nekega jasinega ogranka proti gozdu. Pedro je tekel naravnost in s privzdignjenim smrčkom vohal po zraku. Kratko je zalajal, potem se je pognal v goščo in njegov gospodar tik za njim. Helen je jezdila na najboljšem Dalejevem konju, toda to ji ni dosti pomagalo, ker sta konja pred njo bila še hitrejša. — Znašli so se pod vejami dreves; debela so rasla precej daleč narazen, tako da so si za silo lahko utirali pot. Bojin konj je dirjal po gozdu prav tako naglo kot zunanji gozda; Helen se je nekoliko bala in je zaklicala Bo, da naj ga malce kroti; toda njen rezki klic je nadel na gluha ušesa. Vsa zaverovana v svoj prvi podvig, — Bo se na misel ni prišlo, da bi pazila. Nena doma sta začuli Dalejeve vzpodbujajoče klice skozi gozd, klice, ki so imeli namen bodriti obe dekleti, da bi mu sledili. Helenin konj je spričo te divje ježe po-

65

stajal vedno bolj ognjevit. Skoro je zmanjšal razdaljo, ki je ločila Helen od Bo, z drznim zaletom je skakal preko štorov, včasih kar preko dveh naenkrat. Helen je začutila valovanje krvi in neko čudovito razburjenost, ki je ni bila vajena in kateri ni mogla odleti. Toda naravna bojazen, ki jo je občutila in njen razum, ki ji je pravil, da je taka ježa neumno tvegati, nista ostala brez vpliva na njene občutke. — Skušala se je spomniti Dalejevih navodil, kako se je treba izogibati vej in grčaskih izrastkov ter vleči kolena nazaj, da človek ne zadene ob drevo. Komaj se je utegnila izogniti nekaterim vejam, ki so molele daleč čez pot. Dobila je trd udarec, potem je sledil sunek, ki jo je dvignil raz sedlo, krčevito se je oprijela konja in zdrnila zopet nazaj na sedlo; na koncu dolge poti skozi razmeroma zelo redek gozd, jo je opledla veja po obrazu, kot da bi jo bil kdo udaril z bičem. Bo se je komaj za las izognila, da ni nalezla ob grčast, daleč naprej štrleč izrastek, ki bi jo bil pretrgal na dvoje. Pedro pa tudi Dale sta izginila Helen izpred oči. Ko je pričela zgubljati zvezo tudi z Bo, je začutila, da bi lahko tvegala še večje nevarnosti, samo da ne bi ostala sama v gozdu in se izgubila; znova je poglala konja. Zopet ji je udaril na uho Dalejev krepek klic. Toda po klicu se je bilo še bolj težavno orientirati, kot po sledu. Veter in grmovje sta se zaganjala v Helen. V zraku je močno dišalo po borovcih. Helen je slišala divji, glasno odmevajoči lajež psa, v katerem se je odražala vsa besnost lovske strasti, in domnevala je, da je Pedro izvalil panterja iz kakšnega skrivališča. Lajež ji je pogljal kri še močnejše po žilah, konja pa je pogljal v še hitrejši dir.

Potem je jezdenje postajalo počasneje. Močen sunek vetra je zadržal Helen. Ko je naglo pogledala v smeri naprej, je opazila Daleja vzpenjati se po nekem pobočju. Gozd je odmeval od njegovih grmečih klicev. Helen je začutila neko čudno potrebo po ravnem terenu in po prejšnjem hitrem gibanju. Potem je opazila Bo, ki je z desne skokoma pridirjala navzdol in Dalejevi klici so sedaj odmevali s te strani. Helen je sledila, dospela iz gozda in zdirjala naglo po nekem položnem pobočju proti nekemu pašniku.

Ko je dospela iz gozda, je opazila Bo skoro tik onostran okze jase. Sedaj Helen ni bilo več treba vzpodbadati konja z ostrogami. Sopihal je, se zagnal in pričel tako hitro dirjati, da bi bila Helen od strahu in vzhičenja najraje glasno zakričala, ako bi ne bila čisto brez sape.

Konj pa je imel smolo, da je zašel na mehka tla. Pogreznil se je do kolen in Helen je zletela preko njegove glave iz sedla. Nežne vrbe in mokra trava sta omilila njegov padec. S presenečenjem je ugotovila, da se ni niti najmanj poškodovala. Hitro se je pobrala in v resnici ni več poznala te nove Helen Raynerjeve. Njen konj se ji je približal, imel je z njo potrpljenje, toda videlo se mu je, da se mu mudi. — Helen je skočila v sedlo tako hitro kot še nikdar v svojem življenju, kar jo je navdalo z nemalim ponosom. O tem bo povedala Bo... Toda baš v tem trenutku je Bo odvihrala v gozd in ji izginila izpred oči. Helen je dirjala za njo, kar po sredi skozi zelenje, grmovje in redek gozd. Bo je jezdila pod zelenim obokom borovcev in smrek.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

CELJE

Mezde in plače delavcev in nameščencev so se po nekaterih obratih povisale za približno 10 do 15 odst. S tem povisokom pa seveda delavci in nameščenci niso in ne morejo biti zadovoljni. Že pred porastom draginje so bili za služki tako minimalni, da niso dosegli eksistenčnega minimuma. Za pošteno in človeka dostojno življenje pod nobenim pogojem ne zadošča taka plača, ki dovoljuje delavcu in nameščencu samo skromno hrano in stanovanje. Po našem mnenju še ni to blagostanje, če delavec cel dan gara, zvečer pa leže utrujen v posteljo in gre potem zjutraj zopet na delo. Poleg dela in počitka si želi vsak delavec in nameščenec tudi kulturnega izživljanja. Če je današnja doba zelo visoki kulturni stopnji in če je civilizacija na višku, potem ima delavec in nameščenec brezpogojno pravico, da se s temi splošnimi dobrinami okoristi. Razred, ki ustvarja vse dobrine sveta zahteva, da se njegovo delo plača tako, da bo imelo tudi njegovo življenje pravi smisel. Cene življenjskim potrebščinam so narastle v trgovinah na veliko za 30—50 odstotkov, v nadrobni trgovini pa za 35—60 odst. Porastu cen se morajo prilagoditi tudi plače delavcev in nameščencev. Dokler pa to ne bo, ne bodo ponehale zahteve, da se to uredi. — Kdor želi, da bo obrt, trgovina in industrija nemoteno obratovala, mora želeči, da se upravičeno zahtevam po zboljšanju plač nemudoma ugodí.

KOČEVJE

Lesni delavci se dramijo. Pogoj, pod katerimi delajo kočevski lesni delavci, so naravnost srednjeveški. Na nekaterih žagah se dela vse vprek podnevi in ponoči, ob nedeljah in praznikih. Delovni čas znaša 12 ur, včasih pa kdo naredi tudi 2 šita zaporedoma. Čuli smo tudi, da se zmerja delavce z šarabami, svinjani, lumpi in podobnimi cvetkami kulturnega izrazoslovja. Pred nedavnim je delavec dobil udarec v obraz, da se mu je vtila kri. Slučajno je udaril boli plašnega človeka, ker sicer bi se bila stvar slabše iztekla kakor se je. En delavec je bil na mestu odpuščen in bo sedaj žil za svoje pravice. Isto bo storil delavec Lesne industrije, ki je prikrajšan v svojih pravicah. Jugoslovanski zakon se kršijo na debelo. Take razmere so pognale delavstvo, da se je začelo zanimati za gibanje lesnih delavcev. V nedeljo se je vršil v gostilni Nikolič sestanek, na katerem je poročal predsednik centrale S. Dermastja. Obisk je bil prav zadovoljiv. Prišli so delavci z vseh žag in z rampe. Delegat jim je govoril o pomenu organizacije, o statutih in o vsem, kar mora vedeti zaveden delavec. Delavci so poročali o svojih težavah in orisali razmere, v katerih žive. S sestankom so bili zadovoljni vsi navzoči s s. delegatom vred. Kako uspešen je bil, bo pokazala bodočnost. Lesni delavci, korajži! Dosti vas je, razmere so ugodne. Na delo!

ČRNA PRI PREVALJAH

Ljudska univerza priredí skupno z okroglinim uradom za zavarovanje delavcev zanimivo filmsko in skiptično predavanje dne 10. februarja ob 3. uri popoldne v Knezovi dvorani. Vstop prost.

ZAGORJE OB SAVI

I. delavsko kolesarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru, podružnica v Zagorju, vabi na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. februarja t. l. ob 3. uri popoldne v gostilni Janko Hočevar. Udeležba je za vse člane obvezna. Delegati bratskih društev in prijatelji društva vabljeni. Družnost!

STUDENCI PRI MARIBORU

Takšna mladina je naša bodočnost. O tem nas je zopet prepričala sobotna kulturno-zabavna prireditev studentske »Vzajemnosti«, ki se je vršila v polni dvorani pri »Špureju«. — Predsednik s. Švarc je otvoril večer s stvarnim nagovorom o nalogah delavskega kulturnega društva, ki se zaveda, da si more le izobražen in razredno zaveden proletarec priboriti socialno pravično bodočnost. Temu je v polni meri odgovorjal tudi program z deklaracijami novjših slovenskih socialnih pesmi, ki jih sta ob velikem aplavzu občinstva prednášala s. Haberlora. Pevski zbor »Enakost« pod vodstvom svojega priljubljenega dirigenta s. Plevanča je zapel poleg »Delavske himne« še celo vrsto lepih narodnih pesmi in žel zaslužen priznanje. Godbene točke je odigral v občno zadovoljnost mandolinski zbor mariborske »Vzajemnosti«, nakar je sledil še humorističen nastop domače »Vzajemnosti« in nato lepa delavska prosta zabava s plesom mladih in starijših. Predsednik je vmes pridno nabiral nove člane »Vzajemnosti«, sodruge pa prispevke za blagajno in so se vse radevoljno segali po živih rdečih cvetkah, čeprav so bile »zimske«. Posrečena kulturno-zabavna večera sta se udeležila tudi ss. Petje in dr. Reisman od mariborske »Vzajemnosti« in s. Ferila za radvanjsko posestrimo. Nas veselí ta nenavaden uspeh, ker so mladi sodruzi in sodružice navezani popolnoma na sami sebe in se vendar ne strajajo truda in dela. Samo vztrajajte, pa bodo uspehi še večji; v soboto je bila že tudi dvorana nabito polna.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

LJUBLJANA

Komunike ljubljanske Delavske zbornice. Ljubljanska Delavska zbornica je poslala listom kamunike s svoje upravne seje, na kateri je sklepala o proračunskih dispozicijah zbornice. Komunike navaja, da so bile podeljene podpore strokovnim organizacijam in brezposelnim delavcem samcem po din 100, oženjenim po din 150. Skupni znesek podeljenih podpor znaša din 83.000. Svobodne strokovne organizacije še niso bile obveščene o kaki podpori. Tudi ni razvidno iz poročila, kakšen znesek je bil izplačan nezaposlenim. Dovolili so nadaljnje zneske Vincencijevi konferenci din 2500, izseljeniški zbornici din 2500, Socialno ekonomskemu institutu din 5000. — Nastavili so novo osebje v Ljubljani Petra Lombardo, v Mariboru Danico Krašovic, poročevalca za dravsko dolino Petra Rozmana in za radoveljski okraj Matevža Markiča.

Kako »Slovenec« svetuje delodajalcem? Minulo nedeljo je bilo prav ganljivo čitati v »Slovenčevem« pravnem svetovalcu, kako je podučeval delodajalca, da naj izpolni služkinji spričevalo v knjigo, da slednja delodajalca ne bo mogla prijeti, a da bodo kljub temu razumeli povsod, kamor bo prišla iskati nove službe... V zakonu je namreč strogo prepovedano napisati kaj s črkami ali z znaki označiti, kar bi oteževalo osebju sprejem v drugo

službeno razmerje. »Slovenčev« svetovalec, kljub temu podučuje delodajalca, naj baje v službeni knjigi pusti prazen prostor, kjer bi se moralo napisati lepo spričevalo, češ to bože vsakdo razumel, kaj pomeni, če je prazno. »Slovenčev« svetovalec se gotovo prav dobro zaveda, kakšno delo je s tem izvršil: Revezu, ki se je morda iz kakšnegakoli neznanega vzroka zameril gospodarju, je morda za večno onemogočil novo službo, s tem možnost zaslužiti kruh, torej življenje. To pa ni samo nekrščansko, ampak je tudi odločno proti zakonu, ker je že desetletja in desetletja, lahko rečemo čez 100 let pri nas vpeljan običaj, da že vsak kmet vpiše služkinji v knjigo, da je bila odpuščena, ko je v zadovoljstvo in pridno služila. Če tega dodatka ni, je že to tak znak, ki ga zakon predvideva v § 249 obrtnega zakona in izrecno prepoveduje. »Slovenčev« nasvet je torej skrajno nesocialen, reakcionaren, nečloveški, pa tudi protizakonit. Na podoben način so odpuščeni Westnovi in drugi delavci dobili službene knjige in sedaj res leta in leta zastoni iščejo nove službe in tožijo tvrdko Westen za odškodnino. »Slovenec« pa še naprej daje potuho in krive nauke za izstavljanje takšnih »tudi učinkujocih službenih spričeval«. T o si je treba zapomniti.

MARIBOR

Konferenca socialističnih zaupnikov

V nedeljo, dne 11. februarja t. l. se bo vršila s pričetkom ob 9. uri v dvorani hotela »Orel« (vhod iz Slovenske ulice) konferenca socialističnih zaupnikov iz Maribora in bližnje okolice.

Vabimo vse zaupnike, da se konference udeležijo. Kdor bi vabila pomotoma ne dobil, naj se pravočasno oglasi v uredništvu našega lista!

Delavci mestnih podjetij še vedno niso prejeli zvišanih mezd, čeprav bi baš mestna podjetja morala z ozirom na marašajočo draginjo v prvi vrsti zboljšati mezde svojim delavcem, da bi s tem vzgledom vzpodbudila tudi privatne podjetnike. V nekaterih privatnih podjetjih pa tudi v državnih so delavci že dobili vsaj skromno povisico mezd oziroma draginske doklade, pa tudi nekatere občine so medtem že zboljšale prejemke svojih delavcev in uslužbencev, zato bi bilo prav, da tudi mariborska mestna podjetja to čimprej storijo. Iz poročil o poslovanju mestnih podjetij je razvidno, da je zlasti aktivno gospodarilo mestno električno podjetje, prav tako pa ne izkazuje izgube ostala mestna podjetja, kar je najboljši dokaz, da so delavci in nameščenci teh podjetij v polni meri izvršili svojo dolžnost in torej tembolj upravičeno pričakujejo, da se jim zvišajo prejemki, oziroma podeli primerna draginska doklada.

Po kakšnem tečaju računa inozemske valute časopisni oddelek »Avala«? Nedavno tega je v zagrebških listih izšlo več ogorčenih protestov proti temu, da ima uvožno dovoljenje za tuje časopise še vedno časopisni oddelek »Avala«. Pri tej priliki je glasilo ministra za socialno politiko dr. Budisavljeviča prineslo vrsto prav tehničnih pritožb proti časopisnemu direktoriju »Avala«. — Danes moremo v tej stvari zabeležiti to-le ugotovitev: Švicarski list »National-Zeitung«, ki stane 15 centov, je treba plačati v trafikah po din 3,50 za komad, torej še več kot enkrat toliko kot v Švici. Kdo je v tem slučaju poklican, da kontrolira cene, oziroma določa tečaje tujih valut in zaslužek?

Za odpis davčnih zaostankov, taks, davčnih in taksnih kazni do konca l. 1937 morajo prizadeati vložiti prošnje do 23. marca. V prošnji je treba verodostojno dokazati, da bi prosilca izterjava davčnih zaostankov gospodarsko uničila. Prošnje so oproščene kolkovine, ako davčni predpis ne presega v letu din 200. — Prošnji mora biti prav tako priložen uradno potrjen izveček iz zemljiške knjige, ter potrdilo občinske uprave o imovinskem stanju prosilca. — Davčna uprava Maribor.

Za starešino okrajnega sodišča pri Sv. Lenu je imenovan prvi državni tožilek v Mariboru g. dr. Matko Zorjan. Čestitamo!

AvtoBUS podri ženo na cesti, ki je nato umrla. Dne 1. februarja zvečer se je zgodila smrtna nesreča na državni cesti pri Sv. Jožefu nad Slovensko Bistrico. Z mestnim avtoBUSom se je pripeljala Terezija Berger, žena delavca iz Slovenske Bistrice, in izstopila. Ko je avtoBUS odpeljal po cesti naprej, je z zadnjim blatnikom podri ženo na tla, ne da bi bil šofer to opazil. Bergerjevo so našli šele pozneje. Prenesli so jo na njen dom in poklicali zdravnika, ki je ugotovil zlom noge pod kolenom, toda nobenih drugih notranjih poškodb. Bergerjeva pa je kratko potem umrla. Na dan nesreče se je pokojnica vračala iz mariborske bolnišnice, kjer se je zdravila skoro mesec dni.

Vpeličen je bil v graškem krematoriju 74-letni polkovnik v p. Štefan Kobilansky, ki je umrl dne 1. februarja t. l. Pokojni je bil član »Ognja«.

Poledica. Dež po malem rosi že dva dni. Po cestah je nastala poledica, hodniki za pešce so pa naravnost drsališča. Nekateri hišni posestniki se menda ne zavedajo, da odgovarjajo za nesreče, ki se zgodijo na neočisteni in neposutem hodniku, ker sicer bi skrbeli za to, da bi bili hodniki v redu posuti. Kar eni morajo storiti, naj store tudi ostali, med njimi tudi mestna občina na javnih prehodih in recimo na hodniku na Trgu Svobode.

RADVANJE

Kadar zapade sneg, smo pri nas na deželi res pravi reveži. Nek železniški delavec, kateremu je zbolela hči, je moral poslati po zdravnika. Toda pot, ki vodi od odcepa banovinske ceste pod Pohorje, je bila visoko zatrpána s snegom. — Delavec se je obrnil na občinsko upravo s prošnjo, da naj bi potegnila s plugom, da bo mogel zdravnik v avtomobilu do hiše. Občinska uprava pa je izjavila, da nima pluga na razpolago. Delavcu ni preostalo drugega, kot da je na lastne stroške najel nekaj delavcev, ki so mu pomagali očistiti cesto snega. Isto proceduro je moral ponoviti, ko je bilo treba hčerko odpeljati v bolnišnico z rešilnim avtomobilom. — Ko pa se je neposredno nato vršil v vasi pogreb premožne vaščanke R., je pa pustila občina potegniti s plugom skozi vso vas in do pokopališča. Železniški delavec pa je za čiščenje občinske poti moral iz lastnega plačati din 200 za čiščenje snega...

RUŠE

Koča »Planinka« na Pohorju pogorela

V nedeljo, dne 4. februarja zjutraj ob 7. uri je pričela goreti koča »Planinka« pri Sv. Anehu na Pohorju, last SPD podr. Ruše. Požar se je naglo širil, ker je bila stavba iz lesa. Rešiti ni bilo mogoče ničesar. Zgorel je ves inventar in vse, kar so posamezni smučarji imeli shranjeno v koči. K resici ob izbruhu ognja že ni bilo nikogar več v sobah. Škoda znaša din 300.000 in je le delno krita.

Svobodna strokovna organizacija je dobila vseh 6 zaupnikov v tovarni za dušik. Proti-liste sploh ni bilo.

Iz Češke

Obsodba radi pariškega češkega radia. DNB. Leitmeritz (Litoměřice). Dne 11. oktobra 1939 je bilo ugotovljeno v občini Georgenthal (Jičetín) pri občini Morchenstern (Smržovka) da se nahaja v stanovanju Čeha Jožela Zmrzlega več oseb, ki poslušajo češko oddajo pariškega radia PTT. Pariški radio je bilo omenjena večera slišati v stanovanju Zmrzlega dvakrat. Verdostojne priče, ki so stanovanje opazovale in obiskovalce zadržale, potrjujejo, da so tega večera poslušali v stanovanju pariško postajo PTT. Nasproti temu so trdile zadržane osebe, da so imele le prijateljski sestank in da so igrali karte ter se niso nič posebno zanimale za radijska poročila in njih vsebino. Zmrzly je izpovedal, da je poslušal najprej češko oddajo iz Prage in je potem naenkrat slišal pariškega napovedovalca, nakar je radio takoj zaprl. — Z ozirom na olajšujoče okolnosti je bil Jožef Zmrzly obsojen na ječo 7 mesecev, Emil Soukup na 6 mesecev, František Krahel na ječo 5 mesecev in obe ženi Zmrzly in Krahlova vsaka na 3 mesece ječe. Radio aparat je bil zaplenjen.

Nemška parada na Vaclavskem trgu. DNB. V nedeljo se je vršila v največji praški dvorani »Lucerni« velika slavnost obrambnih oddelkov nemške SS, kjer je govoril šef vzgojnega urada SS. Oberführer Čáslar iz Berlina. Ob navdušenih »Sieg Heil« klicih vodji je povdaril govornik, da stopa nemški narod zmagovalno v novo zgodovinsko periodo. Slavnost je bila končana s pesmimi nemškega naroda in se je nato vršil na Vaclavskem trgu defile SS, čet pred tisoči praških Nemcev, ki ga je pregledal SS. skupinovodja Frank s številnimi častnimi gosti stranke, nemške armade in države. Po končani slavnosti je odšel SS. skupinovodja Frank živahno pozdravljen v Černinovo palačo, t. j. bivše češkoslovaško zunanje ministrstvo na Hradčanih.

Slavnost posvetitve standarte v Bruu se je izvršila v nedeljo na Dominikanskem trgu z veliko svečanostjo za motorizirane oddelke SS. Svečani akt je izvršil vodja zbora Hühnlein.

Smrtni streli v Hutterjevi tovarni

pred Sodiščem delavskega zavarovanja

Dne 27. februarja m. l. so počili v predilnici Hutterjeve tovarne kmalu po začetku popoladanske šihla smtonosni streli, ki so zahtevali kar dve smrti žrtvi.

Ob svojem tkalnem stroju je pričela z delom tkalka Marija Cokan in njen mož Franc Cokan, ki pa je živel vsled dalje trajajočih preprirov ločeno od svoje žene. Cokan je kmalu odšel z dela in se čez kakí dve uri zopet vrnil, pristopil k svoji ženi, potegnil iz žepa samokres in dvakrat ustrelil v ženo. Žena je še po streljih zbežala iz delavnice, Cokan pa je ustrelil še samega sebe in se takoj mrtev zgrudil. Žena je dobila 1 strel v trebuh, drugega v ramo in je po operaciji čez 5 dni umrla.

Osiroteča otroka se borita za rento

Pokojna Cokanova sta zapustila dva nedolna otroka v starosti 3 in 9 let, za katere je njun varuh prosil pri OUZD za priznanje odškodninske rente. Otroka sta ostala brez vsakih sredstev in ju je v sili prevzel v oskrbo njun stari oče in varuh, upokojen železničar. Rentni odbor OUZD pa je otrokoma odklonil vsako odškodnino z utemeljitvijo, da nezgoda ni imela nobene zveze z obratom, v katerem sta bila pokojna zaposlena in da se vsled tega ne more priznati pravica na dajatve otrokoma iz naslova nezgodnega zavarovanja.

Pred Sodiščem delavskega zavarovanja

Proti temu odloku je vložil varuh za otroke po zastopniku dr. Reismanu tožbo na sodišče delavskega zavarovanja in utemeljeval, da se je vendar nesreča zgodila v obratu samem in

med delom. Če zakon izrecno priznava odškodnino delavcu, ki se ponesreči na potu z dela ali na delo, ko tudi nezgoda ni v nobeni direktni zvezi z obratom, se mora tembolj priznati odškodnina v tem slučaju, ko sta otroka zgubila svoje hranilce med njihovim delom v obratu samem. Razen tega pa določa § 92 ZZD, da dobi rodbina poškodovanca zakonite podpore in rente, četudi je zavarovanec namerno povzročil poškodbo.

Istočasno pa 30 milijonov dinarjev zaostankov. Zastopnik dr. Reisman je pri nato sledi razpravi pred sodiščem poudaril, da je izpodbijani odlok vsled vseh navedenih razlogov popolnoma nezakonit in nesocialen, posebno če upoštevamo nedavno okrožnico OUZD, v kateri se pritožuje OUZD, da so delodajalci dolžni na že delavstvu odtrganih prispevkih in svojih za OUZD samo v dravski banovini nad 30 milijonov dinarjev. Naj bi se raje rigorozneje izterjevali ti zaostanki, mesto da se morajo zapuščene sirote zavarovancev toliko mesecev boriti za zakonito rento s SUZOR-om.

Otroka dobila vsak po din 333.33 mesečno. Sodišče je po končani razpravi pritožbi ugodilo, izreklo da gre za obratno nezgodo, ki daje otrokoma pravico do rente in sicer z ozirom na zavarovani zaslužek vsakemu po din 333.33 mesečno od marca 1939 naprej tako, da bo prejemal varuh za oba otroka do izpolnitve 16. leta mesečno po din 666.66, oziroma letno din 8000, t. j. eno tretjino zavarovanega letnega zaslužka.

Trgovska mornarica najvažnejših pomorskih držav

V teh časih, ko vsak dan slišimo o potopitvah trgovskih ladij vojskujočih se in nevtralnih držav, je zanimivo vedeti, kako velika je trgovska mornarica najvažnejših pomorskih držav. Najbolj zanesljivo tozadevno statistiko najdemo v »Lloyds Register of Shipping«. — **Tonaža trgovske mornarice** je taka: Anglija 22 milijonov ton, Ameriške Združene države 9 milijonov, Japonska 5 in pol milijona, Norveška 4 in pol milijona, Nemčija 4 in pol milijona, Italija 3 in pol milijona, Francija in Holandska po 3 milijone, Švedska pol milijona, Rusija in Danska po 1 milijon. — Tej tonaži je treba še dodati tonažo trgovskih ladij, ki so v

gradnji in bodo v kratkem izgotovljene. Anglija gradi ladij za 791 tisoč ton, Združene države za 398 tisoč ton, Nemčija za 320 tisoč ton, Japonska za 304 tisoč, Italija za 224 tisoč, Holandska za 223 tisoč, Švedska za 160 tisoč in Francija za 95 tisoč ton. — V današnji vojni so izredno velikega pomena **petrolejske** ladje, takozvani tankerji. Takih ladij imata Anglija in Francija v skupni tonaži 3 in pol milijona ton, med tem ko jih ima Nemčija za 200 tisoč ton. Norveške petrolejske ladje imajo skupno tonažo 2 milijona in Norveška je tretja država na svetu, ki ima največ petrolejskih ladij.

Zakaj primanjkuje petroleja?

hudi očitki na naslov kartela?

V beograjskem »Vremenu« je objavil g. Gustav Goll iz Maribora odprto pismo na naslov Standard in Shell družbe, ki predstavljata »jugoslovanski petrolejski kartel«, v katerem ima očita, da sta pomanjkanja petroleja in pa visokih cen krivi oni dve in nihče drugi. Kartel je najprvo pridobil rafinerijo »Aguilejo« v Trstu, kateri je plačal 5 odst. svojega dobička, da ga je pridobil za to, da ni več uvažal petroleja v Slovenijo. Ko so privatni trgovci izven kartela dne 22. decembra poslali cisterne v Romunijo po petrolej, je uprava državnih monopolov te cisterne zadržala z izjavo, da bi bil denar za petrolej lahko izgubljen, ker se v Romuniji petroleja več ne dobi. Nato je istega dne izšla naredba, s katero se je znižala monopolna taksa za petrolej, ki ga uvozi kartel za din 2 pri kg, za petrolej, ki ga uvozijo trgovci, ki niso v kartelu, pa samo 25 p pri kg. Tako plačujo kartel sedaj din 2,64 pri kg manj državnih dajatev in tovarnin, kot pa privatni trgovci-uvozniki. Carine in ostalih dajatev plačajo privatni

trgovci pri uvozu din 126,04 za 100 kg, kartel pa samo 55,64 za 100 kg. Za tovarnino plača trgovec v Mariboru din 84,60, kartel pa samo din 55,64. Za monopolno takso plača trgovec din 375, kartel pa samo din 200. Torej stane trgovca, ki uvažal petrolej, 100 kg petroleja postavljeno v Maribor din 585,64, kartel pa samo din 321,54. Kartel je te ugodnosti dosegel, ker je, kakor trdi g. Goll, z napačno kalkulacijo dokazal, da ne more konkurirati privatnim trgovcem, ako se mu ne zniža monopolna taksa. Ko je kartel dosegel te ugodnosti in mu trgovci niso mogli več konkurirati, je pa zvišal ceno petroleja na din 7,10, na din 8 in še višje.

Z zadevo se bo govorilo pečalo ne samo trgovsko, ampak tudi ministristvo socialne politike. Ako se ugotovi točnost navedb g. Golla, potem bo treba vso dosedanje nadzorstvo kartelov in kartelnih cen urediti na novi podlagi. Kajti ne gre, da bi nam karteli vlekli kožo čez ušesa.

Stališče upravljačev Delavske zbornice v Sloveniji do Beograda.

Nerodna stvar.

Beograjski »Jugoras« zagovarja centralistično upravo svoje organizacije in centralistično obliko samouprav, ki jih ima v svojih rokah. Hrvatoma to ne diši, kakor smo že večkrat čitali. Slovenski jugoslovci pa lepo molče in pravijo, da te razprtije slabe navidez močno stavbo. Sami so za svojo absolutno samostojnost in do te uvidnosti morajo priti v Beogradu, če ne, bo slaba. »Jugoras« mora biti nacionalen. Slovenci zahtevajo od njega samo to, da ne bo v Sloveniji. Drugih predlogov Slovenci nočejo staviti. Rajši počakajo, da se stvari razvijajo.

Tudi z grožnjo o demisiji v delavski zbornici niso zadovoljni. Nespametno bi bilo odstopiti iz uprav delavskih zbornic, ker bi to bilo za javnost smešno.

Zato tudi tega ne morejo odobravati.

Smrtna obsodba radi skrutitve rase

DNB, Danzig, 1. februarja.

Žid Maks Kohn je bil pred posebnim so-

diščem v Danzigu obsojen na smrt in 15 let ječe, ker je imel l. 1936. ljubavno razmerje z arijsko-Nemko, čeprav so takrat že veljali nürnberški zakoni, ki tako razmerje pod kaznivo prepovedujejo. Obtežilo je bilo, ker se je izdajal na podlagi napačnih listin za Nemca (ali deutschen Volksgenossen). Sokriva Nemka je dobila 5 let ječe.

Kaj pravijo o moči in obdavčitvi kapitala prido-bitniki?

Na ljubljanski gospodarski konferenci je Ivan Jelačin navajal, da po izjavi finančnega ministra znaša kapital naše države le 20 odst. letnega narodnega dohodka in se zato država ne more imenovati bogata. Vse naše družbe imajo 4213 milijonov delniškega kapitala. Po statističnem almanahu 1938/39 plačajo 636 milijonov davkov ali okoli 15 odst. delniškega kapitala, dočim znaša čisti dobiček teh družb 630 milijonov. Ta pojasnila so bila izrečena ob začetku konference gospodarskih zbornic, ki je imela zlasti namen predruščiti temelje davčne politike.

Delavski pravni svetovalec

Cdstopljena terjatev (Nova Štifta)

Vprašanje: Umrla sestrčina mi je že pred smrtjo odstopila neko svojo terjatev ter je bil o tem obveščen tudi dolжник. Obljubil mi je že lansko leto, da mi bo plačal, pa je rok že zdavnaj potekel in ni plačal ničesar. Ali ga lahko tožim, ali pa moram tožiti zapuščino?

Odgovor: Tožiti morate dolžnika, ker je terjatev postala Vaša last že pred smrtjo Vaše sestrčine.

Izplačilo hranilne vloge (Nova Štifta)

Vprašanje: V hranilnici imam naložen denar, ki ga rabim za preživljanje. Ali lahko zahtevam, da mi hranilnica izplača vlogo takoj in kako bi najlažje prišel do tega denarja?

Odgovor: Če je hranilnica pod zaščito in gre za staro vlogo, vam je dolžna plačati le po izplačilnem načrtu, ki mora biti nabit v poslovnih prostorih hranilnice, drugače vam ga pa morajo dati na vpogled. V tem primeru najbrže ne boste dobili veliko več kot obresti. Ako pa gre za novo vlogo, ali če hranilnica ni pod zaščito, morate po sedanjih predpisih vlogo odločati, če znaša ta več kot 5000 din. Za vloge od 5000 do 20.000 din je predpisana enomesečna odpoved, za vloge od 20.000 do 50.000 din dromesečna odpoved, za večje vloge pa trimesečna odpoved. Le izplačilo vlog pod 5000 din se lahko zahteva brez odpovedi.

Plečilo pomočniku in vajencu (Žerjav)

Vprašanje: Moister, pri katerem se je moj sin učil, ga tudi potem, ko je sin dovršil dogovorjeno 3-letno učno dobo ni poslal k izpitu, ampak je moral sin še tri mesece brezplačno delati, celo po 12 ur na dan. Po izpitu je bil še mesec dni zaposlen kot pomočnik. Koliko časa mora moister zaposlovati pomočnika po izpitu, kako plačo mu mora dajati in ali lahko zahteva sin kako odškodnino za prejšnji čas?

Odgovor: Po končani učni dobi moister ni bil upravičen zaposlovati Vašega sina brez-

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodono deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in dot.

Zavarujeta za pogrebno zdravje osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000 — in

za doto mladostne od 1. do 16. do največ din 25.000 — plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Kotiček sodružic

Štiri in dvajset ur.

Narava ni vsem svojim človeškim otrokom enako skrbna in pravična mati. Temu nasuje telesnih in duševnih darov zvrhano mero, onega obdaruje po mačehinsko z grbo ali slepoto. Ena velika pravičnost je pa le v življenju: Vsak človek dobi vsak dan znova 24 ur v dar, ki jih lahko po svoje uporabi. Vsakemu človeku je prepuščeno, da napravi iz svojega dneva, svojega leta, svojega življenja kar sam hoče. In vendar si lahko vsak tudi v svojem življenjskem okviru mnogo izboljša položaj, če si uredi pravično vsak svoj dan.

Zlasti bi morale to premisliti gospodinje, saj je med njimi le malo umetnic, ki bi znale svoje dolžnosti s svojimi osebnimi pravicami izoblikovati v skladno celoto. Velika večina naših gospodinj vidi samo ali vsaj predvsem svoje dolžnosti do družine in zanemari pri tem sebe popolnoma, manjšina pa dela obratno. Oboje pa je napak. Pravilno je, da oboje lepo združimo in sicer tako, da ne bo nihče prikrajšan. Tudi najsikromnejša gospodinja bi veliko pridobila, če bi si svoj čas z vso pazljivostjo uredila in ga skrbno porabila. Zato je najboljša, da si napravi vsaka zase svoj gospodinjinski urnik. Na podlagi točnega in premišljenega delovnega urnika bo z lahkoto opravila svoje delo, ne da bi bila preobložena. Pri vsem delu jo naj vodi predvsem tri važna načela: 1. Izvrši vsako delo takoj sproti! 2. Opravi vsako delo temeljito in vestno! 3. Kolikor ti je mogoče, si pripravi delo že vedno za jutri in sploh vnaprej! Le na ta način imaš vedno vse pravočasno opravljeno in še ti ostane časa za kako nepredvideno delo ali opravilo, ki se tako rad vrine vmes.

Dober gospodinjinski urnik pa tudi ne sme pozabiti na gospodinjino samo. Zagotoviti ji mora predvsem zadostni nočni počitek, to je vsaj osem ur. Razen tega pa je dobro, če ima gospodinja po kosilu urico ali dve spanja ali drugače popolnega počitka. Kjer pa to ne gre, pa mora nočni počitek primerno podaljšati. Za marsikatero gospodinjino bi bilo prav, če bi namesto praznih klepetanj s sosedami, ki prinašajo v hišo samo nevšečnosti, po kosilu rajše legla in se odpodila. Med osebne pravice gospodinje pa ne spada samo zadosten počitek, ampak mora najti gospodinja dnevno vsaj kakšno urico za tisto, kar jo osebno zanima in mika, bodisi za umetnost, šport ali politiko. Le tako bo korakala z duhom časa naprej in ne bo otopela v vsakdanjih gospodinjinskih opravilih.

Kakšna si, družabna ali samotarska?

Neki ameriški list je stavil svojim čitateljem sledeča vprašanja, s pomočjo katerih si lahko odgovoril na zgornje vprašanje: 1. Ali ste radi sami in se v svoji družbi ne dolgočosite? 2. Ali ste se radi igrali z drugimi otroki, ko ste še bili majhni? 3. Ali hodite radi tja, kjer je mnogo ljudi? 4. Ali se radi udeležujete družabnih izletov, zabav in podobnih prireditve, če imate za to denar in se vam zdi prilika? 5. Ali radi sodelujete pri javnih slavnostih, povorkah itd.? 6. Kakšen poklic bi vam bil najljubši? 7. Ali bi radi nastopali pred javnostjo kot govornik, pevec, igralec ali podobno? 8. Ali lahko nemoteno opravljate svoje delo vpricho drugih? 9. Ali vam je ljubo, če vas kak neznanec ogovori? 10. Ali se radevolje spuščate v pogovor s tujimi ljudmi v zdravniškovi čakalnici, v vlaku in avtobusu? 11. Ali se radi seznanjate z ljudmi in hitro sklepate nova prijateljstva? 12. Ali ste imeli kdaj občutek, da bi najraje zbežali kam daleč stran od vseh ljudi? 13. Ali z vneto gojite svoja poznanstva ali pa jih pustite zaspati? 14. Ali izvršujete radevolje naročila ukaze drugih? 15. Ali imate veselje z nakupi in vsemi drugimi drobnimi življenjskimi skrbmi? 16. Ali radi govorite? 17. Imate radi nemir in ropot okoli sebe? 18. Ali pogosto razmišljate o sebi? 19. Ste li pri delu zbrani in odločni, ali pa morda vmes sanjariate? 20. Ali dolgo premišljate in preudarjate, preden se za nekaj odločite?

Materam!

Dobri zgled je najboljša vzgoja! Otroci imajo bisre oči in vse vidi. Ali torej veste, kaj otroci v stanovanju opazuje? Nikoli ne pride te navzkriž z dostojnostjo, tudi če je stanovanje majhno in so postelje ozke! Skrbite za to, da bodo vsaj iz domov izginili dvoumni dovrti in kvante.

Za kuhinjo: Marmeladni cmoki.

1 kg kuhanih in olupljenih krompirjev naribaj ali pa jih z valjarjem zdrobi, dodaj četrt kg moke, eno jajce, nekoliko soli in polovico zavitka pecivnega praška. Iz vsega napravi testo, razvaljaj in nareži četverkotnike. V sredino vsakega daš žlico marmelade, li si jo zgostila z drobtinami ali naribanim črnim kruhom. Še boljša je, če daš namesto marmelade kosček kutinovega sira. Oblikuj tepe cmoke in jih kuhaj v slani vodi nepokrite, pri tem pa pridno mešaj. V kozico daš mast in precej drobtin, odcediš previdno cmoke in jih daš v mast, stresesh kozico, da se cmoki enakomerno pokrijejo z drobtinami in jih potreseš s sladkorjem.

Tabela

pokojsinskega zavarovanja od leta 1933, do 31. 12. 1937.

Kategor.	Zavarovani kategor. 25 dni	Mesečni prispev. (140/100) 70%	10 letih 25%	Letno se zviša za 20%	Pokojs. po 15 letih 35%	Pokojs. po 20 letih 45%	Pokojs. po 25 letih 55%	Pokojs. po 30 letih 65%	Pokojs. po 35 letih 75%
Izven	50.—	1250.—	87.50	312.50	25.—	437.50	562.50	687.50	812.50
I	40.—	1000.—	70.—	250.—	20.—	350.—	450.—	550.—	650.—
II	34.—	850.—	59.50	212.50	17.—	297.50	382.—	467.50	552.50
III	27.—	675.—	47.25	118.75	13.50	236.25	303.75	371.25	438.75
IV	22.—	550.—	38.50	11.—	11.—	192.50	247.50	302.50	357.50
V	17.—	425.—	29.75	106.25	8.50	148.75	191.25	233.75	276.25
VI	14.—	350.—	24.50	87.50	7.—	122.50	157.50	192.50	227.50

Od čakalne dobe 10 let, se za vsako dovršeno leto službe zviša pokojnina letno za 2 odst. Ta tabela je izdelana na podlagi pravil brat. sklad. od l. 1933. in je veljavna za upokojece, ki so bili upokojeni pred 1. l. 1938. — Sledi tabela pokojninskega zavarovanja, veljavna od 1. l. 1938. — I. F., Črna

Iz Slovaške

»MORAMO JAMČITI, DA BO TUDI V TEJ DEŽELI RED«

Govor ing. Karmasina Nemcem na Slovaškem.

Bratislava, LBM. »Nemška stranka je priredila v zadnjem času zopet večje število zborovanj v Bratislavi, Kremnici, Spiši in končno v mestu Trnavi, kjer je imel njihov vodja, ing. Karmasin daljši govor o zgodovini karpatskega nemštva v zadnjih 20. letih ter pri tem opozoril na naloge Nemcev v Slovaški. Ing. Karmasin je poudaril, da se Nemcem na Slovaškem ni treba bati, kaj se bo z njimi zgodilo, ker na nje misli vodja. Zato je njihova naloga, izvrševati njegova povelja. Treba je paziti na delovanje angleške Secret Service, ki tudi tukaj ne da miru. Moramo jamčiti za to, — je končal ing. Karmasin, — da bo tudi v tej

deželi red.«

Slovaki proti Madžarom. Slovaško časopisje je pričelo ostro kampanjo proti Madžarski. Slovaki zahtevajo vrnitev prejšnjega ozemlja, ki ga je Madžarska ob priliki spora med CSR in Nemčijo zasedla. Po poročilu »United Press« je bilo baje na Slovaškem aretiranih tudi več pripadnikov narodnih manjšin, ki so bili obdolženi, da vrše volunsko službo v korist Angliji. Istočasno so se pojavile na slovaško-madžarski meji tudi nemške vojaške straže.

Nemške oblasti so naredile v bližini Bazla velike živčne ovire. S tem hočejo Nemci, kakor poročajo »Basler Nachrichten«, preprečiti dezertiranje in tihotapljenje. Prehod iz Nemčije v Švico je dovoljen le preko nemškega obmejne komisarijata pri bazelskem kolodvoru.

Konzumno društvo za Mežiško dolino

reg. z. z. o. z.

v Prevaljah

Poštni predal št. 3.
Telefon interurban št. 5.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih združnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo 100.— din.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!